

Пиеро Проспери
Твърде свършен

В главата ми е хаос. Мислите ми, допреди малко толкова ясни и подредени, все повече се объркват. Мозъкът ми е разстроен, моят свят рухна. Вратата ми изведнъж бе унищожена из корен.

Стоя тук изправен и се вирам в стените, които сякаш се въртят около мен. В мен, дълбоко в мен, по вечните и незаличими дири на спомена, мога да почувствувам отново, да възстановя моята история.

Историята на моята трагедия.

0001

Още от първия момент, в който прогледнах, си дадох сметка, че познавам напълно всичко, което ме заобикаля. Знам, макар и да не мога да си го обясня, че това помещение със сиви стени е творческата лаборатория на „Дженеръл Робот Корпорейшън“. А хората, които са около мен, са помощниците на моя конструктор.

Една серия понятия навярно е била вкарана в мозъка ми през време на моето „раждане“ и сега зная всичко, което се отнася до мен. Почти всичко.

Не знам защо бях създаден. Но знам кой съм. И знам кой ме създаде.

Високият слаб мъж, който седи пред мен и ми говори със спокоен и убедителен тон. Той. Той е моят създател.

Аз знам кой е. Казва се Франц Клайсерман и е главен проектант в „Дженеръл Робот“. Той продължава да говори и неговите думи, произнесени с бавен и сдържан тон, проникват в мозъка ми, загнездват се в най-скритото кътче на съзнанието ми, врязват се незаличително в паметта ми. Една част от тях са познати неща, друга част – нови понятия.

– Ти си най-свършеният робот, какъвто досега не е бил конструиран – казва ми той.

0002

Плъзгам погледа на изкуствените си очи по моето бледо и розово тяло. Без всякакво усилие се вдигам от леглото, върху което бях изпънат, и правя две-три крачки из стаята.

На една стена е окачено голямо огледало. Знам какво представлява и за какво служи едно огледало – то е част от понятията, запечатани в моята памет.

Когато гладката кристална повърхност отразява образа ми, струва

ми се, че все още чувам гласа на Клайсерман:

– Ти си най-съвършеният робот на всички времена. Вярно е. Един толкова съвършен робот, че лесно може да бъде сметнат за живо човешко същество.

Продължавам да се наблюдавам мълчаливо.

Аз съм робот, но и най-опитното око много трудно ще може да забележи, че под тая моя гладка, еластична и розова кожа, която не е нищо друго освен една гъвкава пластмасова обвивка, се крият десетки хиляди механизми, сегменти и релета, километри тънки метални жици.

Аз съм робот, но мога да усетя ритмичното биене на моето изкуствено сърце. А повдигането на гръдния ми кош и непрекъснатото вдишване и издишване показват, че и този детайл – дишането, което е съвсем излишно за един робот, е било прибавено като последен реалистичен елемент.

Клайсерман продължава да говори. Обяснява ми, че моят мозък, за направата на който са били използвани проводникови вериги „Игнелес“, притежава същите способности и същата приспособимост като човешкия мозък. Моята интелигентност е равна, ако ли не и по-голяма от интелигентността на средния човек.

0003

Клайсерман се готви да ме представи пред света.

Облечен в костюм от сива каша, вървя след моя конструктор по коридорите на седалището на „Дженеръл Робот“ към залата, където чакат представителите на печата. Не вярвам да им направя особено впечатление; може би ще предизвикам само малко любопитство.

Влизам. Моите изкуствени клепки изведнъж се затварят пред блясъка на десетки изкуствени светкавици. Дали това е естествен рефлекс, или е програмирана реакция, запаметена от моите проводници? Нямах време да размишлявам по този въпрос, защото малка тълпа журналисти се струпва около мен, обгражда ме шумно и аз се чувствам ужасно сам и незащитен пред тия хора, които ме гледат, както се гледа рядко животно или необикновена машина.

Десетки ръце се протягат към мен, докосват ме, пипат ме и се отдръпват като изплашени, щом усетят, че моята кожа е мека, еластична, като кожата на човек.

Клайсерман ме хваща за лакътя и успява да ме измъкне от навалищата. Качва ме заедно със себе си на един подиум, временно издигнат в

средата на залата. Оттам поглеждам към малката тълпа и се чувствавам още по-смутен, като усещам, че в мен са вперени толкова чифта невярващи и любопитни очи.

Клайсерман започва да говори на журналистите, обяснява неща, по-голямата част от които вече знам. Казва, че моето име е А-1 или по-пълно – Андройд 1 и че аз съм първият екземпляр от една серия човекоподобни роботи, които „Дженеръл Робот Корпорейшън“ се готви да пусне на пазара; не разбирам добре какво означава последният израз. После продължава, като се впуска в подробни технически характеристики на моята физическа структура и на моите умствени способности.

Когато журналистите напускат с глъч помещението след стотната серия снимки, са минали вече почти три часа.

0004

Клайсерман ми остави на разположение своята библиотека. Не изпитвам никакво затруднение да чета и по-голямата част от термините, които срещам, са ми вече известни; това са предимно книги по история, социология, физика, механика. Общо взето, това бе едно не само крайно интересно, а и полезно развлечение и ми даде възможност да науча много за света, в който ще трябва да живея.

Моят конструктор ми съобщи, че след малко ще ме изведе за пръв път навън, сред хората.

0005

Готвим се да излезем от сградата на „Дженеръл Робот Корпорейшън“.

Улицата е пълна със звуци, багри, хора. Обзема ме някакво ново, непознато чувство. Страх. Аз, роботът, изпитвам страх. Страх от хората. Дали ще ме гледат с презрение като неодушевен предмет, или по-низше същество? Дали по техните насмешливо иронични погледи ще разбере, че са прочели в очите ми, че аз не съм човешко същество, а робот, машина, изкуствен човек?

Излизаме.

Не. Няма такова нещо.

Хората не ми обръщат внимание, минават покрай мен и подължават по своя път безразлични. Пристъпвам сред тълпата, между редици автомобили и самолети, които прелитат ниско във всички посоки. Вървя

щастлив, че се чувствавам незабелязан, смесен с тълпата, че съм човек сред хората.

Клайсерман върви до мен и говори, обяснява, пояснява нагледно, разказва. Тъкмо сега ми казва, че преди мен са били конструирани други роботи, малко или много човекоподобни, но нито един не е излязъл така съвършен като мен.

Вярно е, казвам си аз с чувство на гордост. Аз съм съвършен робот, съвършена машина.

А какво друго е човек, ако не една съвършена машина?

Аз, който съм резултат на една удивително напреднала наука, аз съм човек, съвсем подобен на хората, които вървят по тази улица. Първият сполучлив изкуствен човек в историята!

0006

Моят конструктор ми даде един флакон с таблетки, които трябва да гълтам редовно, както хората поглъщат своите храни. Обясни ми, че всяка една от тях съдържа съставки, които, като се разтворят, смазват и предпазват моите металически органи за двадесет и четири часа.

След това Клайсерман най-сетне ми обясни защо съм създаден. Обяснението му беше доста дълго и сложно, но аз успях да синтезирам най-важните точки.

Светът е богат, казва Клайсерман. Все по-нарастващото разпространение на автоматизацията, рационалната механизирани експлоатация на енергийните и хранителни ресурси, непрекъснатият приток на суровини от другите планети са освободили средния човек от всякакви икономически и финансови грижи. Човешкият труд е сведен до минимум: дори може да се каже, че на практика днес вече никой не работи, защото няма нужда да работи. Дори журналистите, като тия, които видях преди няколко часа, ставали все по-рядко явление.

Но човешкият ум е необходим и незаменим при някои особени видове дейност, като контролиране на големите машини за извличане на минералите и за произвеждане на храни на Земята и в цялата Слънчева система, а също така и при управлението на товарните космически кораби, които сноват между планетите. Като се има пред вид все по-големия недостиг на човешки персонал, земната власт е наредила да се създадат роботи, които да заместят напълно човека. След няколкомесечни опити компанията „Дженеръл Робот“ е успяла да пусне в производство серията А, от която аз съм първият – и засега единствен – екземпляр.

Клайсерман ми казва, че другите екземпляри са в процес на осъществяване. Когато серията бъде комплектувана, което не може да стане по-рано от няколко седмици, ще бъдем изпратени по местата, където ще трябва да изпълняваме съответните си служебни задължения.

0096

Четири дни след моето създаване животът ми протича по следния начин: голяма част от деня посвещавам на четене и изучаване на работата, която ще трябва да изпълнявам, останалата част съм свободен. Обиколих надлъж и нашир града; това е един от най-големите градове на планетата, издигнат на територията на древните Съединени американски щати. Научих се също да управлявам един от ония самолети, които видях миналия ден и които тук, изглежда, представляват най-бързото и най-разпространено превозно средство.

0120

Днес направих обиколка на планетата на борда на една ракета от „Еар Авиолинии“, посещавайки най-главните места. В Новел Париж се спрях пред останките на Айфеловата кула. Посетих най-забележителната зона на Лондон с Биг-Бен и Тауър Бридж, съзерцавах с възхищение невероятната наклоненост на Кулата в Пиза (подпряна отвътре с дълги стоманени пилони).

Тази вечер, когато се връщах обратно в седалището на „Дженеръл Робот Корпорейшън“, където живея, се случи нещо необичайно. Една млада жена – красива според каноните на човешката естетика, ме погледна по странен начин, докато се разминавахме на подвижния тротоар. Не бих могъл да кажа защо този поглед ми се стори странен: може би поради своята напрегнатост. Мисля, че я погледнах по същия начин.

0144

Продължавам да чета, да уча, да се образовам. Клайсерман ми каза, че настройката на следващите екземпляри от серията А протича отлично. Не след дълго серията ще бъде готова за употреба.

Тази вечер пак видях онова момиче. Срегнах я горе-долу на същото място и тя пак ме погледна. Две прекрасни очи. Поразиха ме топлотата и напрегнатостта на този поглед.

Малко след това, докато разлиствах един том в библиотеката, се улових, че мисля за нея.

0216

През последните дни, почти без да съзнавам, започнах да отделям все по-малко време за четене и учене и да излизам все по-често из улиците на града. Приятно ми е да вървя сред хората, аз – човекът от пластмаса и метал да бъда сред хората от плът и кръв и да се чувствавам равен с тях, щастлив от моята неизвестност. Да, защото макар че в първите дни телевизията и вестниците се занимаваха с мен и моите снимки се появиха почти навсякъде, външният ми вид е толкова човешки и толкова обикновен, че малцина биха могли да ме познаят.

Тази вечер, след три дни, пак я видях. Беше се спряла на кръстопътя през две сгради отгук и като че ли чакаше някого. Когато минах край нея, вдигна очи и аз насмалко да я заговорях. Но не ми достигна смелост.

0240

Клайсерман ми казва, че работата напредва. Още няколко дни и всички ние от серията Андроида ще заминем за нашите местоназначения.

Но чувствавам – макар и да не смея да призная това пред самия себе си, – че не ме блазни вече мисълта, че ще отида да наблюдавам ескалаторите в някоя мина или трафика в някой космодром.

Днес за пръв път прекъснах наполовина четенето на една книга и излязох от сградата на „Дженеръл Робот Корпорейшън“, обикаляйки с часове из улиците на града.

Искам да видя пак онова момиче.

0264

Клайсерман забеляза, че интересът ми към четенето отслабна и това, изглежда, го дразни. Казах му, че съм разбрал, че МИ Е ПРИЯТНО да обикалям из града, и той се раздразни още повече.

Тази вечер пак я видях. Пътуваше с подвижния тротоар в същата посока като мен. Заговорих я под някакъв предлог и разговаряхме дълго, докато не слязох пред сградата на „Дженеръл Робот Корпорейшън“.

Казва се Алис. Но не ѝ казах кой съм аз. Не ѝ казах, че съм робот.

0288

Не съм я виждал от вчера. Чувствувам се все по-неспокоен тук, в „Дженеръл Робот Корпорейшън“. Учението вече не ме интересува, вече не мога да изчета една книга докрай, излизам всеки път, щом ми се удаде случай.

Клайсерман е крайно недоволен. Питам се как ще свърши всичко това.

0312

Обиколих целия град да я търся. Стоях с часове по местата, където я бях срещал преди, с надеждата да я видя отново. Търсих нейното лице сред хилядите непознати лица в тълпата. Нищо.

Днес в библиотеката не можах да прочета нито ред.

0336

Завръщам се отново в „Дженеръл Робот Корпорейшън“ след поредната дълга разходка из улиците на центъра. Когато минавам край кабинета на Клайсерман, запътен към моя апартамент, струва ми се, че чувам някакъв глас.

Да, това е гласът на Клайсерман. Мисля, че говори по видеофона с някого, чийто глас не мога да чуя. Знам, че не бива да правя това, но се спирам пред вратата на кабинета да подслушвам.

– ...много ярко изразена човешка индивидуалност. От тази гледна точка, страхувам се, че опитът е безуспешен, Клаус. Може би аз съм виновен, не трябваше да му позволявам да излиза толкова често. Знаеш ли какво мисля? Че направо се е влюбил!

Пауза, после чувам отново гласа на Клайсерман:

– В това няма нищо смешно, Клаус. Открих момичето.

Изглежда, че живее тук наблизо. Естествено, свързах се веднага с Гражданския комитет и накарах да я изселят под някакъв предлог. Но едно е сигурно: при следващите екземпляри трябва да направим съществени изменения.

Чувствувам, че в мен се надига и пламва гняв. Възможно ли е един робот да се гневи?

Разтварям широко вратата.

Клайсерман се обръща изведнъж и протяга ръка да изгаси видеофона.

– Какво правиш тук? – пита ме той, но гласът му е неуверен.

– Не е твоя работа – отвръщам аз. Никога не бих повярвал, че мога да говоря така на моя конструктор. – Къде е Алис?

Той се прави, че не чува въпроса ми.

– Има предварителна заявка от „Транс-Муун Карго Сървиз“. Нуждаят се от персонал.

– Това не ме интересува – заявявам аз. – Къде е Алис?

– Твоето обучение може да се смята за завършено – продължава Клайсерман. – Ще заминеш още тази вечер.

– Греших, Клайсерман – казвам бавно. – Аз няма да замина.

Гледа ме с ненавист.

– Слушай ме добре, А-1. Ти си робот и знаеш това. Същество от пластмаса и метал. Една машина, машина без душа, машина, създадена да изпълнява задачи!

– Аз няма да замина! – викам, треперещ от гняв. – Не съм парче инертен метал. Аз живея, мисля, действувам.

– Ти си машина! Клайсерман позеленява от яд.

– Ти си копие, карикатура на човек! Ти си роден, за да се подчиняваш, А-1. Ти...

Той прекъсва думите си и се ококорва. Ръката ми се спусна върху него – не знаех, че съм имал толкова сила! Няколко секунди ме гледа глупаво, после се свлича на пода като парцал.

Не знам дали е жив, или мъртъв и не искам да проверявам, защото тъкмо в този момент една светкавична мисъл озарява мозъка ми.

Безброй дребни съмнения, безброй дребни признаци се свързват, за да образуват в паметта ми ужасяваща мозайка. Припомням си за миг целия мой кратък живот от момента на създаването ми.

Създаване? Или програмиране?

Испаднал в трескаво отчаяние, вземам един дебел нож за разрязване на книги от писалището на Клайсерман и след като го забивам в дланта си, усещайки силна болка – БОЛКА! – гледам с широко отворени очи кръвта, моята кръв, ИСТИНСКА кръв, която блика от раната и капе по дебелия килим.

Защо, ЗАЩО постъпиха с мене така?

КРАЙ

© Пиеро Проспери
© 1980 Божан Христов, превод от италиански

Сканиране: Xesiona, 2008
Разпознаване и редакция: Светослав Иванов, 2009

Издание:

Онирофилм. Сборник фантастични разкази
Книгоиздателство „Г. Бакалов“, Варна, 1980
Италианска, I издание
Превод Божан Христов
Редактор Светозар Златаров
Водещ редактор Гергана Калчева
Оформление Богдан Мавродинов и Жеко Алексиев
Илюстрация на корицата Текла Алексиева
Художествен редактор Иван Кенаров
Технически редактор Пламен Антонов
Коректор Паунка Камбурова

Свалено от „Моята библиотека“ [<http://purl.org/NET/mylib/text/10559>]